

A Mátra Múzeum zengőlégy gyűjteménye (Diptera: Syrphidae)

TÓTH Sándor

Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

ABSTRACT: (The hovering-fly collection of the Mátra Museum. /Diptera: Syrphidae/) - As a result of regional researches Diptera collections were established in the country museums in the seventies. In this period the Diptera collection of the Mátra Museum was founded too. The most significant part of the Diptera material of the museum is the Syrphidae collection, which consists of 4000 specimens, the classification and arrangement of them was completed in 1989. Author publishes the list of the 185 species which represent the collection, together a short description of some more interesting species among them, as well as he demonstrates the home localities in an UTM network-map from where the specimens of Mátra Museum originated.

Magyarországon jelentősebb múzeumi kétszárnyú (Diptera) gyűjtemény (eltérően pl. lepkéktől, bogaraktól) korábban csak Budapesten, az Országos Természettudományi Múzeum Állattárában jött létre. Ez a helyzet az 1970-es években a vidéki múzeumok által szervezett tájkeutató programok nyomán alapvetően megváltozott. A gyöngyösi Mátra Múzeum kétszárnyú gyűjteményének megalapozása is erre az időre tehető. A gyűjtemény gyarapítása azonban nem terjedt ki a kétszárnyúak valamennyi családjára. A fejlesztésben kiemelt szerep jutott a zengőlegyeknek (Syrphidae). Ennek köszönhető, hogy a Mátra Múzeumban jelenleg egy kerekén 4.000 példányból álló zengőlégy-gyűjtemény található. (Hasonló nagyságrendű a pécsi Janus Pannónius Múzeum Természettudományi Osztályának, valamint a szomhathelyi Savaria Múzeumnak a zengőlégy anyaga is.)

A Mátra Múzeum zengőlégy gyűjteményének meghatározása, illetőleg a korábbi meghatározások revíziója a közelmúltban fejeződött be és megtörtént a gyűjtemény esztétikus formában való felállítása. Az anyag 11 szahvány múzeumi rovardobozba került úgy, hogy biztosítva vannak a feltételek a gyűjteményből még hiányzó hazai fajok a gyűjteménybe helyezésére, valamint a meglévő fajok további gyűjtések során bekerülő példányainak betűzésére.

A zengőlégy gyűjtemény zöme a Mátrából, illetőleg az északi-középhegységéből származik, de található több-kevesebb példány az ország más tájegységeiről, sőt külföldről is. UTM hálótérképen bejelölve szemlélhetjük a gyűjtemény hazai lelőhelyeit. Külön jegyzék tartalmazza a gyűjtőhelyeket.

A gyűjtemény szerényebb mértékben való jövőbeni gyarapítása indokoltnak látszik. A fejlesztést azonban a továbbiakban célszerű lenne úgy irányítani, hogy az ún. tömegfajokból ne kerüljenek be nagy száriák az amúgy is örökös tárolási kapacitással küszködő múzeum gyűjteményébe. Ezt indokolja az is, hogy valamennyi begyűjtött (könnyen felismerhető fajoknál egyes esetekben megfigyelt) és meghatározott példány lelőhelyadatai számítógépes adattárolóba kerülnek, így későbbi feldolgozásra és publikálásra rendelkezésre állnak. A gyűjtemény lelőhelyadatainak tételes közreadása két okból sem lenne célszerű: 1. A folyamatban lévő számítógépes faunisztikai adatfeldolgozás a közeljövőben történő lezárása és befejezése után kerül sor valamennyi hazai zengőlégy-adat faunisztikai közleményben való publikálására. 2. A közeli évek tervei között szerepel a Mátra (később esetleg a Bükk, valamint a Cserhát) zengőlégy faunájának monografikus feldolgozása.

Éppen ezért dolgozatom a gyűjteményben jelenleg megtalálható fajok felsorolására, valamint néhány ritkább, érdekesebb faj jellemzésére szorítkozik.

Mint az a következő fajlistából kitűnik a Mátra Múzeum jelenlegi zengőlégy gyűjteménye 185 fajt tartalmaz. Ezek között az alábbiakból csak külföldről származó példány található:

Eoseristalis jugorum EGG. - Magas-Tátra: Csorba-tó (Csehszlovákia)
Spazigaster ambulans FABRICIUS - Becherov Javoryni (Csehszlovákia)
Ischyrosyrphus glaucius L. - Becherov Javoryni (Csehszlovákia)
Ischyrosyrphus laterarius MÜLLER - Göteborg (Svédország)
Sericomyia silentis HARRIS - Becherov Javoryni (Csehszlovákia)

Vagyis a hazai faunát alkotó fajok közül 181-et tartalmaz a gyűjtemény, ami egy vidéki múzeum esetében jelentős, hiszen a Magyarországról eddig kimutatott zengőlényfajok több, mint a felét (56,6 %) teszi ki.

A MÁTRA MÚZEUM ZENGŐLÉNY GYŰJTEMÉNYÉBEN TALÁLHATÓ FAJOK JEGYZÉKE

1. <i>Paragus bicolor</i> FABR.	2 *
2. <i>Paragus haemorrhous</i> MEIG.	16
3. <i>Paragus quadrifasciatus</i> MEIG.	1
4. <i>Baccha elongata</i> FABR.	8
5. <i>Baccha obsuripennis</i> MEIG.	13
6. <i>Spazigaster ambulans</i> FABR.	1
7. <i>Xanthandrus comtus</i> HARR.	9
8. <i>Melanostoma mellinum</i> L.	147
9. <i>Melanostoma scalare</i> FABR.	17
10. <i>Platycheirus albimanus</i> FABR.	47
11. <i>Platycheirus angustatus</i> ZETT.	19
12. <i>Platycheirus clypeatus</i> MEIG.	94
13. <i>Platycheirus fulviventris</i> MACQ.	15
14. <i>Platycheirus manicatus</i> MEIG.	1
15. <i>Platycheirus peltatus</i> MEIG.	22
16. <i>Platycheirus scutatus</i> MEIG.	14
17. <i>Platycheirus tarsalis</i> SCHUMM.	5
18. <i>Pyrophaena granditarsis</i> SCHIN.	3
19. <i>Pyrophaena rosarum</i> FABR.	10
20. <i>Meliscaeva auricollis</i> MEIG.	4
21. <i>Meliscaeva cinctella</i> ZETT.	11
22. <i>Episyrphus balteatus</i> DEG.	111
23. <i>Didea alneti</i> FALL.	1
24. <i>Didea fasciata</i> MACQ.	4
25. <i>Dasysyrphus albostrigatus</i> END.	12
26. <i>Dasysyrphus friuliensis</i> GOOT.	11
27. <i>Dasysyrphus hilaris</i> ZETT.	1
28. <i>Dasysyrphus lunulatus</i> MEIG.	13
29. <i>Dasysyrphus tricinctus</i> FALL.	7
30. <i>Dasysyrphus venustus</i> MEIG.	26
31. <i>Scaeva pyrastris</i> L.	39
32. <i>Scaeva selenitica</i> MEIG.	10
33. <i>Metasyrphus corollae</i> FABR.	71
34. <i>Metasyrphus latifasciatus</i> MACQ.	5
35. <i>Metasyrphus luniger</i> MEIG.	12
36. <i>Lapposyrphus lapponicus</i> ZETT.	5
37. <i>Leucozona lucorum</i> L.	8
38. <i>Ischyrosyrphus glaucius</i> L.	2
39. <i>Ischyrosyrphus laterarius</i> MÜLL.	4
40. <i>Syrphus ribesii</i> L.	50
41. <i>Syrphus torvus</i> O.-S.	22
42. <i>Syrphus vitripennis</i> MEIG.	140
43. <i>Epistrophe euechroma</i> KOW.	1
44. <i>Epistrophe diaphana</i> ZETT.	1
45. <i>Epistrophe eligans</i> HARR.	6
46. <i>Epistrophe melanostomoides</i> STR.	2
47. <i>Epistrophe grossulariae</i> MEIG.	4
48. <i>Epistrophe nitidicollis</i> MEIG.	6
49. <i>Parasyrphus annulatus</i> ZETT.	44
50. <i>Parasyrphus lineolus</i> ZETT.	5
51. <i>Parasyrphus punctulatus</i> VERR.	6
52. <i>Parasyrphus vittiger</i> ZETT.	7
53. <i>Melangyna compositorum</i> VERR.	2

* = példányszám

54. <i>Melangyna labiatarum</i> VERR.	1
55. <i>Meligramma cinctus</i> FALL.	11
56. <i>Meligramma guttata</i> FALL.	3
57. <i>Doros conopseus</i> FABR.	2
58. <i>Xanthogramma citrofasciatum</i> DEG.	11
59. <i>Xanthogramma pedissequum</i> HARR.	56
60. <i>Chrysotoxum fasciatum</i> MÜLL. (= <i>arcuatum</i> L.)	1
61. <i>Chrysotoxum bicinctum</i> L.	26
62. <i>Chrysotoxum cautum</i> HARR.	19
63. <i>Chrysotoxum elegans</i> LOEW	6
64. <i>Chrysotoxum festivum</i> L.	61
65. <i>Chrysotoxum lineare</i> ZETT.	1
66. <i>Chrysotoxum intermedium</i> MEIG.	10
67. <i>Chrysotoxum octomaculatum</i> CURT.	1
68. <i>Chrysotoxum vernale</i> LOEW	29
69. <i>Chrysotoxum verralli</i> COLL.	2
70. <i>Sphaerophoria loewi</i> ZETT.	3
71. <i>Sphaerophoria menthastri</i> L.	6
72. <i>Sphaerophoria rueppelli</i> WIED.	25
73. <i>Sphaerophoria scripta</i> L.	223
74. <i>Sphaerophoria taeniata</i> MEIG.	43
75. <i>Rhingia campestris</i> MEIG.	8
76. <i>Neoascia aenea</i> MEIG.	3
77. <i>Neoascia dispar</i> MEIG.	28
78. <i>Neoascia geniculata</i> MEIG.	1
79. <i>Neoascia interrupta</i> MEIG.	35
80. <i>Neoascia obliqua</i> COE.	1
81. <i>Neoascia podagrica</i> FABR.	5
82. <i>Sphegina clunipes</i> FALL.	1
83. <i>Sphegina kimakowiczi</i> STROBL	2
84. <i>Iriglyphus primus</i> LOEW	2
85. <i>Trichopsomya flavitarse</i> MEIG.	2
86. <i>Pipizella divicoi</i> GOEDL.	2
87. <i>Pipizella maculipennis</i> MEIG.	5
88. <i>Pipizella varipes</i> MEIG.	84
89. <i>Pipizella virens</i> FABR.	3
90. <i>Heringia heringi</i> ZETT.	2
91. <i>Pipiza austriaca</i> MEIG.	2
92. <i>Pipiza bimaculata</i> MEIG.	2
93. <i>Pipiza fasciata</i> MEIG.	1
94. <i>Pipiza festiva</i> MEIG.	1
95. <i>Pipiza noctiluca</i> L.	6
96. <i>Pipiza quadrimaculata</i> PANZ.	12
97. <i>Psarus abdominalis</i> FABR.	1
98. <i>Myolepta luteola</i> GMEL.	3
99. <i>Myolepta potens</i> GMEL.	3
100. <i>Lejogaster metallina</i> FABR.	7
101. <i>Lejogaster splendida</i> MEIG.	42
102. <i>Orthonevra intermedia</i> LUNDB.	10
103. <i>Orthonevra nobilis</i> FALL.	9
104. <i>Orthonevra splendens</i> MEIG.	1
105. <i>Chrysogaster chalybeata</i> MEIG.	3
106. <i>Chrysogaster macquarti</i> LOEW	5
107. <i>Chrysogaster solstitialis</i> FALL.	22
108. <i>Chrysogaster viduata</i> L.	22
109. <i>Cheilosia albipila</i> MEIG.	13
110. <i>Cheilosia albitarsis</i> MEIG.	44
111. <i>Cheilosia canicularis</i> PANZ.	4
112. <i>Cheilosia carbonaria</i> EGG.	7
113. <i>Cheilosia choris</i> MEIG.	2
114. <i>Cheilosia flavipes</i> PANZ.	3
115. <i>Cheilosia gigantea</i> ZETT.	8
116. <i>Cheilosia grossa</i> FALL.	1
117. <i>Cheilosia illustrata</i> HARR.	1
118. <i>Cheilosia impressa</i> LOEW	32
119. <i>Cheilosia longula</i> ZETT.	1

120.	<i>Cheilosisia mutabilis</i> FALL.	15
121.	<i>Cheilosisia nasutula</i> BECK.	27
122.	<i>Cheilosisia nigripes</i> MEIG.	7
123.	<i>Cheilosisia pagana</i> MEIG.	3
124.	<i>Cheilosisia praecox</i> ZETT.	1
125.	<i>Cheilosisia proxima</i> ZETT.	1
126.	<i>Cheilosisia scutellata</i> FALL.	6
127.	<i>Cheilosisia variabilis</i> PANZ.	54
128.	<i>Volucella bombylans</i> L.	13
129.	<i>Volucella inanis</i> L.	18
130.	<i>Volucella pellucens</i> L.	65
131.	<i>Volucella zonaria</i> PODA	27
132.	<i>Arctophila bombiformis</i> FALL.	1
133.	<i>Eoseristalis abusiva</i> COLL.	24
134.	<i>Eoseristalis arbustorum</i> L.	305
135.	<i>Eoseristalis horticola</i> DEG.	5
136.	<i>Eoseristalis intricaria</i> L.	10
137.	<i>Eoseristalis jugorum</i> EGG.	1
138.	<i>Eoseristalis nemorum</i> L.	96
139.	<i>Eoseristalis pertinax</i> SCOP.	78
140.	<i>Eoseristalis pratorum</i> MEIG.	9
141.	<i>Eristalis tenax</i> L.	95
142.	<i>Eristalinus sepulchralis</i> L.	77
143.	<i>Lathyrophthalmus aeneus</i> SCOP.	62
144.	<i>Myathropa florea</i> L.	62
145.	<i>Helophilus pendulus</i> L.	73
146.	<i>Helophilus parallelus</i> HARR.	87
147.	<i>Mesembrius peregrinus</i> LOEW	15
148.	<i>Parhelophilus frutetorum</i> FABR.	2
149.	<i>Parhelophilus versicolor</i> FABR.	69
150.	<i>Eurimyia lineatus</i> FABR.	29
151.	<i>Anasimyia contracta</i> CL.-I	2
152.	<i>Anasimyia interpunctus</i> HARR.	1
153.	<i>Anasimyia transfugus</i> L.	14
154.	<i>Lejops vittatus</i> MEIG.	3
155.	<i>Merodon armipes</i> ROND.	4
156.	<i>Merodon avidus</i> ROSSI	15
157.	<i>Merodon nigratarsis</i> ROND.	1
158.	<i>Merodon contans</i> ROSSI	2
159.	<i>Merodon ruficornis</i> MEIG.	2
160.	<i>Eumerus strigatus</i> FALL.	1
161.	<i>Eumerus tricolor</i> MEIG.	12
162.	<i>Microdon devius</i> L.	15
163.	<i>Microdon eggeri</i> MIK	1
164.	<i>Microdon mutabilis</i> L.	5
165.	<i>Tropidia scita</i> HARR.	70
166.	<i>Criorhina pachymera</i> EGG.	8
167.	<i>Brachymyia berberina</i> FABR.	13
168.	<i>Brachymyia floccosa</i> MEIG.	1
169.	<i>Brachypalpus laphriformis</i> FALL.	7
170.	<i>Brachypalpus valgus</i> PANZ.	1
171.	<i>Xylota florum</i> FABR.	2
172.	<i>Xylota segnis</i> L.	20
173.	<i>Xylota sylvarum</i> L.	20
174.	<i>Xylota tarda</i> MEIG.	2
175.	<i>Xylota xanthocnema</i> COLL.	1
176.	<i>Xylotomima femoratus</i> L.	1
177.	<i>Xylotina nemorum</i> FABR.	4
178.	<i>Brachypalpoides lentus</i> MEIG.	4
179.	<i>Syrirta pipiens</i> L.	143
180.	<i>Calliprobola speciosa</i> ROSSI	1
181.	<i>Spilomyia saltuum</i> FABR.	2
182.	<i>Temnostoma bombylans</i> FABR.	1
183.	<i>Temnostoma vespiforme</i> L.	3
184.	<i>Ceriana conopsoides</i> L.	2
185.	<i>Sericomyia silentis</i> HARR.	1

**A GYŰJTEMÉNYBEN TALÁLHATÓ NÉHÁNY ÉRDEKESEBB
FAJ RÖVID JELLEMZÉSE**

- Brachypalpus laphriformis*** (FALLÉN, 1816): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (S, SF, GB, DK, NL, B, D, PL, R, YU), beleértve a Szovjetunió európai területének közép- és déli sávját. Magyarországon szórványos előfordulású. Egyetlen faunisztikai irodalmi adata a Bakonyból származik (TÓTH 1984). Publikálatlan adatokkal rendelkezünk még a Mecsekből, a Budai-hegységből, a Bükkből, és a Mátrából. A Mátra Múzeumban a Bükkben (Hörvölgy, Tardi-patak völgye) és a Mátrában gyűjtött példányok találhatóak.
- Calliprobola speciosa*** (ROSSI, 1790): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (GB, NL, B, D, PL, CS, F, CH, A, H, I, YU, R), a Szovjetunió európai területe észak kivételével, Transzkaukázus, Ázsiában Kelet-Szibéria. Magyarországon szórványos előfordulású. Faunisztikai irodalmunkban elsőnek FÁSZL (1878) közli a Soproni-hegységből (Balfi-erdő). Ezt az adatot említi, továbbá Budapestről közli THALHAMMER (1899). Újabb irodalmi adatai a Mecsekből (TÓTH 1977) és a Bakonyból (TÓTH 1984) ismertek, de előfordul a Mátrához tartozó Sár-hegyen is (TÓTH 1980). A Mátra Múzeumban Sástón gyűjtött példány található.
- Cheilonsia grossa*** (FALLÉN, 1817): Általános elterjedése PECK (1986) szerint: Gyakorlatilag egész Európa, Ázsiában Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia, Üzbegisztán), Nyugat-Szibéria, Orientális Régió. Magyarországon szórványos előfordulású. Faunisztikai irodalmunkban először FÁSZL (1878) munkájában találkozhathatunk adatával (Soproni-hegység). További irodalmi adatok: KOWARZ (1803), THALHAMMER (1899), TÓTH (1984). Gyűjteményi példányai zömmel domb- és hegyvidékeinkről származnak. A Mátra Múzeum gyűjteményében a Bükk déli lejtőjéről (Cserépváralja) származó példányt őriznek.
- Chrysotoxum fasciatum*** (MÜLLER, 1764), Syn. *arcuatum* (LINNAEUS, 1758): Általános elterjedése PECK (1988) szerint Európa, beleértve a Szovjetunió európai területét is, Transzkaukázus, Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Irán, Mongólia, Japán. Magyarországon szórványos előfordulása, csak hegyvidékeinkről ismerjük (Bakony, Bükk, Mátra, Sátor-hegység). Első hazai irodalmi adata a Bakonyból származik (TÓTH 1989). A Mátra Múzeum gyűjteményében a Mátrából (Galyatető) származó példányt őriznek.
- Chrysotoxum lineare*** (ZETTERSTEDT, 1819): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa néhány országa (S, D, CS, F, P, R, BG), a Szovjetunió európai részének északi és középső területe, Ázsiában Kazahsztán. Magyarországon szórványos előfordulása, inkább a sík vidékek lakója, de felnyomul a dombvidékek alacsonyabb részére is. Hazai lelőhelyeit TÓTH (1989) közli. A Mátra Múzeum gyűjteményében a Tisza-hullámteréről (Bokros=Csongrád) származó példányok találhatóak.
- Criorhina pachymera*** (EGGER, 1853): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (NL, B, D, PL, CS, F, A, E, YU, R). Magyarországon szórványos előfordulása, eddig egyetlen irodalmi említése a Bakonyból származik a konkrét lelőhely megadása nélkül TÓTH (1984). Ezért a Mátra Múzeumban őrzött példányok (Galyatető, 1980. 06. 22., 4♂, leg. TÓTH S., 2♂, leg. CSIBY M.) tulajdonképpen új adatot jelentenek Magyarország Syrphidae faunájához. További hazai adatai: Bakony (Burok-völgy, Gézaháza), Tass.
- Dasysyrphus friuliensis*** (VAN DER GOOT, 1960): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (NL, B, L, D, PL, CS, A, I, YU, BG), ide számítva a Szovjetunió európai területének középső és déli része, Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia. Magyarországon szórványos előfordulása, csak hegyvidékeken él, de mindenütt ritka. Hazánkból elsőként a Bakonyból közli TÓTH (1989). A Mátra Múzeum gyűjteményében a Mátrából (Galyatető, Rudolftanya) származó példányokat őriznek, de megtalálták Mátraszentimrén és a hozzá tartozó Piskéstetőn is. Ismerjük továbbá a Bükk és a Soproni-hegység egy-egy pontjáról.
- Didea alneti*** (FALLÉN, 1817): Általános elterjedése PECK (1988) szerint Észak- és Közép-Európa, a Szovjetunió európai területe, Ázsiában Kazahsztán, Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia, Korea, Japán, Nearktikus Régió. Magyarországon szórványos előfordulása, irodalmi adata a Bakonyból származik TÓTH (1983 b). A Mátra Múzeum gyűjteményében a Bükkből (Tardi-patak völgye) származó példányt őriznek. Ismerjük még hazánkból az Alpokaljáról (Soproni-hegység) és a Mátrából.

- Doros conopseus** (FABRICIUS, 1775): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa, beleértve a Szovjetunió európai területét is, Transzkaukázus, Ázsiában Kazahsztán, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia, Japán. Első hazai faunisztikai adata THALHAMMER (1899) munkájában olvasható (Budapest, Fertő). Újabb adatát csak TÓTH (1984) felsorolása tartalmazza, közelebbi lelőhely nélkül a Bakonyból. Magyarországon szórványos előfordulása, zömmel hegy- és dombvidékről ismerjük. Érdekes, hogy eddig nincs róla adatunk a Börzsönyből a Cserhátból és a Mátrából. A Mátra Múzeumban Hejőbábnál gyűjtött példányokat őriznek.
- Eoseristalis jugorum** EGGER, 1858: Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (NL, B, D, PL, CS, F, A, E, I, YU, R, BG), a Szovjetunióban Transzkaukázus. Magyarországon ritka. A Mátrából Mátraszentimrérről ismerjük, de a Mátra Múzeum gyűjteményében csak Csehszlovákiából származó példány található (Magas-Tátra: Csorba-tó, 1964. 07. 26., lq, leg. TÓTH S.).
- Epistrophe grossulariae** (MEIGEN, 1822): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (SF, GB, DK, NL, B, D, PL, CS, CH, H, I, YU, R), a Szovjetunió európai területei, Transzkaukázus, Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Kelet, Mongólia, Japán, Nearktikus Régió. Magyarországon szórványos előfordulása, főleg domb- és hegyvidékeken gyűjthető egyesével, de nem hiányzik a síkságról sem. A Mátra Múzeum gyűjteményében Galyatetőn, Pomázon és Szolnokon fogott példányok találhatóak.
- Ischyrosyrphus glaucius** (LINNAEUS, 1758): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (N, SF, GB, DK, NL, B, L, D, PL, CH, A, YU, R), a Szovjetunió európai területének északi és középső részei, Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia, Japán. Hegyvidékekre jellemző faj, hazánkban ritka. A Mátra Múzeum gyűjteményében csak Csehszlovákiából (Becherow-Javoryni, 1973. 07. 10-17., lő, lq, leg. JABLONKAY-VARGA.) származó példány található.
- Ischyrosyrphus laternarius** (MÜLLER, 1776): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (N, S, SF, GB, DK, NL, B, L, D, PL, CH, R), a Szovjetunió európai részének északi és keleti területei, Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia, Kína, Japán. Magyarországról még nem közölték. A Mátra Múzeum gyűjteményében Svédországból (Göteborg, 1972. 07. 12-18., lő 3q, leg. NAGY Gy.) származó példányt őriznek.
- Merodon nigritarsis** RONDANI, 1845: PECK (1988) szerint a *Merodon spinipes* FABR. alfaja (*Merodon spinipes nigritarsis* ROND). Az újabb adatok alapján azonban önálló fajnak kell tekintenünk. Ezt az ivarszervi vizsgálatok is egyértelműen igazolják. Általános elterjedése PECK (1988) szerint Európa néhány országa (F, E, I, YU), a Szovjetunióban Transzkaukázus. Ennél azonban bizonyára lényegesen több országban megtalálható. Magyarországi előfordulási körülményeivel TÓTH (1989) foglalkozik. A Mátrában a Gyöngyös melletti Sár-hegyről ismerjük TÓTH (1988). A Sár-hegyen gyűjtött példány található meg a Mátra Múzeum gyűjteményében.
- Microdon eggeri** MTK, 1897: Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európának elsősorban az északi és középső sávja, beleértve a Szovjetunió európai területét is, Transzkaukázus, Ázsiában Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia. Magyarországon szórványos előfordulása. Faunisztikai irodalmunkban eddig csak bakonyi adata szerepel TÓTH (1984). A Mátra Múzeum gyűjteményében a Mátrából (Csőr-hegy) származó példány található.
- Myolepta potens** (HARRIS, 1780): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa kevés országából (GB, F), a Szovjetunióban a Transzkaukázusból ismert faj. Magyarországon szórványos előfordulása, bizonyító példányait eddig csak a Bakonyból és a Bükkből ismerjük. A Mátra Múzeum gyűjteményében a Tardi-patak völgyéből származó példányok találhatóak (1957. 04. 27., lq, leg. TÓTH S., 1958. 06. 06. lő, lq, leg. TÓTH S.).
- Pipiza austriaca** MEIGEN, 1822: Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa nagy része, a Szovjetunió európai területének középső sávja, Transzkaukázus. Ázsiában Kazahsztán, Nyugat-Szibéria, Távol-Kelet, Japán. Magyarországon szórványos előfordulása. Hazánkban elsőként THALHAMMER (1899) közli Kalocsáról és Csepelről. Tekintve azonban, hogy eddigi ismereteink szerint hegyvidéki fajról van szó, THALHAMMER adatai (bizonyító példányok hiányában) megbízhatatlannak. Első hitelesnek tekinthető hazai adata a Bakonyból származik TÓTH (1984). A Mátra Múzeum gyűjteményében a Mátrában fogott példányok találhatóak: (Galyatető, 1983. 06. 09., lq, leg. TÓTH S., Fekete-tó, 1983. 06. 09., lő, leg. TÓTH S.).

- Pipiza quadrimaculata (PANZER, 1804): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa nagy része, beleértve a Szovjetunió európai részének északi és középső területeit is. Ázsiában Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia. Nearktikus Régió. Magyarországon szórványos előfordulása. Faunisztikai irodalmunkban először THALHAMMER (1899) munkájában bukkan fel (Budakeszi), majd TÓTH (1979) közli a Tisza-völgyből (ez az adat megerősítésre szorul) és később a Bakonyból TÓTH (1984). Adataival rendelkezünk még az Alpokaljáról és az Északi-Középhegységből. A Mátra Múzeum gyűjteménye a Mátrából (Ágasvár, Galyatető, Rudolfanya) tartalmaz példányokat.
- Pipizella divicoi (GOELDLIN DE TIEFENAU, 1974): Általános elterjedése PECK szerint: Európa középső és déli része (D, DDR, B, CS, F, CH, A, I, YU, GR), beleértve a Szovjetunió európai területének középső és déli részeit is, Transzkaukázus. Ázsiában Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Mongólia. Magyarországon szórványos előfordulása, faunisztikai irodalmunkban csak bakonyi adata található TÓTH (1984). Példányokkal rendelkezünk még hazánkból csaknem valamennyi hegyvidékünkéről. A Mátra Múzeum gyűjteményében Pásztórol (Zagyva-part) származó példányok találhatóak.
- Platycheirus manicatus (MEIGEN, 1822): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa nagy része beleértve a Szovjetunió európai területét is. Transzkaukázus. Ázsiában Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria (Altaj), Mongólia. Magyarországon kimondottan hegyvidéki faj, melyet eddig csak a Bakonyban TÓTH (1982) és a Mátrában (Galyatető) gyűjtöttek. A Mátra Múzeum gyűjteményében az utóbbi példányt őrzik (Galyatető, 1983. 06. 09., lq, leg. TÓTH S.).
- Platycheirus tarsalis (SCHUMMEL, 1837): Általános elterjedése PECK (1988) szerint Európában: GB, DK, NL, B, L, D, PL, CS, F, CH, A, BG, a Szovjetunió európai területe. Ázsiában Kelet-szibéria, Távol-Kelet. Nearktikus Régió. Közép-Európában csak hegyvidékeken él, mindenütt ritka. Magyarországon szórványos előfordulása, elsőként TÓTH (1982) közli a Bakonyból. A Bakonyon kívül gyűjtötték a Bükkben, a Mátrában, a Mecsekben és a Pilisben TÓTH (1990). Eddig csak a Bakonyból és a Mátrából ismerjük több lelőhelyét. A Mátra Múzeum gyűjteményében található példányok lelőhelyei: Galyatető, Mátraszentimre, Parád.
- Psarus abdominalis (FABRICIUS, 1794): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa néhány országa (S, B, D, PL, F, A, YA, R, BG), a Szovjetunió európai területének középső és déli sávja. Magyarországon szórványos előfordulása. Faunisztikai irodalmunkban megtalálható THALHAMMER (1899), BARTAL (1906), PILLICH (1914) és TÓTH (1978b, 1984) munkájában. Gyűjteményi adataival rendelkezünk a fajról a Bakonyon kívül a Sátor-hegységből a Nagyhutához tartozó Kókapu lelőhelyről. A Mátra Múzeum gyűjteményében a Bükk déli lejtőjéről (Tardi-patak völgye) származó példányt őrznek.
- Pyrophaena granditarsis (FORSTER, 1771): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa, beleértve a Szovjetunió európai területét, Ázsiában Kazahsztán, Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Észak-Kína, Nearktikus Régió. Magyarországon szórványos előfordulása. Elsőnek TÓTH (1979) közli a Tisza-völgyből Tiszatarjánból, majd később a Bakonyból TÓTH (1983b). A Mátra Múzeum gyűjteményében található példányok Tiszatarjánból, Fehértórol és Szécsényből származnak.
- Sericomyia silentis (HARRIS, 1776): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa nagy része, beleértve a Szovjetunió európai területének középső és déli sávját. Transzkaukázus. Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Japán. Európában hegyvidéki faj, Magyarországon eddig még nem került elő. A Mátra Múzeum gyűjteményében Csehszlovákiából (Becherov-Javoryni, 1973. 07. 10-17., lq, leg. JABLONKAY-VARGA) származó példányát őrzik.
- Spizigaster ambulans (FABRICIUS, 1798): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (PL, CH, I, YU, R), a Szovjetunió európai területének déli része, a Transzkaukázus. ČEPELÁK (1986) azonban Szlovákia több pontjáról is említi. Ugyancsak rendelkezünk közölt adatokkal (THALHAMMER 1899), de közvetlen adatokkal is Magyarországról. a Mátra Múzeum gyűjteményében található példány Szlovákiából származik (Becherov-Javoryni, 1973. 07. 10-17., q leg. JABLONKAY-VARGA) és kiegészíti a faj Szlovákiában való elterjedésének ismeretét.
- Sphaerophoria loewi (ZETTERSTEDT, 1843): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európának főleg az északi fele (N, S, SF, GB, DK, NL, B, D, PL, F, A, R), a Szovjetunió európai területének északi és középső részei, Ázsiában Kazahsztán, Szovjet Közép-Ázsia, Mongólia.

A felsorolás ugyan nem tartalmazza, de újabbant előkerült Magyarországról is, ahonnan elsőnek TÓTH (1950) közli a Bakonyból. Hazánkban egyenlőre nagyon ritka, csak a Bakonyból és a Velencei-tó mellett gyűjtötték. az utóbbi helyről származó példányok találhatóak a Mátra Múzeum gyűjteményében is (Gárdonyi, 1986. 07. 11., 30, leg. TÓTH S.).

Sphegina kimakowiczi (STRONL, 1897): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa, beleértve a Szovjetunió európai területének középső és déli részeit is, Transzkaukázus. Hazai elterjedését valószínűleg csak hézagosan ismerjük. Mindenképpen a szórványos előfordulási fajok közé tartozik, faunisztikai irodalmunkban egyenlőre csak a Bakonyból szerepel TÓTH (1985b). A Mátra Múzeumban a Mátrából (Mátraháza) gyűjtött példányok találhatóak.

Trichopsomyia flavitarsis (MEIGEN, 1822): Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa nagy része, beleértve a Szovjetunió európai részének északi és középső területeit is. Ázsiában Kazahsztán, Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet. Magyarországon szórványos előfordulási faj, faunisztikai irodalmunkban eddig csak a Bakonyból TÓTH (1984), a Kiskunsági NP-ből TÓTH (1987a) és a Gyíngyás melletti Sár-hegyről TÓTH (1988) találhatóak ról a adatokat.

Triglyphus primus LOEW, 1840: Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa észak kivételével), beleértve a Szovjetunió európai területének középső és déli részeit is. Ázsiában Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Korea. Magyarországon szórványos előfordulási. Adatokat közölték róla a Tiszavölgyből TÓTH (1979), a Hortobágyi NP-ből TÓTH (1983a) és a Kiskunsági NP-ből TÓTH (1987a). A Mátra Múzeum gyűjteményében Egerben (Szépasszony-völgy) és Parádán fogott példányok találhatóak.

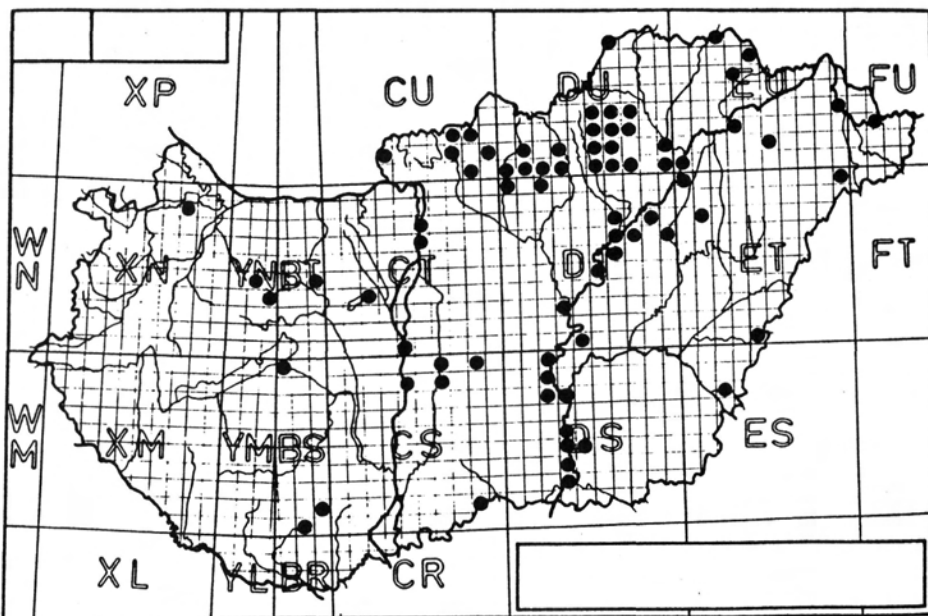
Xanthandrus comtus (HARRIS, 1780): Általános elterjedése PECK (1988) szerint egész Európa, beleértve a Szovjetunió európai területét is, Ázsiában Mongólia, Korea, Japán. Orientális régió. Magyarországon szórványos előfordulási, általában csak egyesével fogható. A Mátra Múzeum gyűjteményében az alábbi lelőhelyekről találhatóak példányok: Cserőköz (Tiszaderzs), Sarud, Sugaró (Tard), Tardi-patak völgye (Cserépváralja), Tiszafüred.

Xylota xanthocnema COLLIN, 1939: Általános elterjedése PECK (1988) szerint: Európa (Észak-Európa kivételével), beleértve a Szovjetunió európai területét is, Transzkaukázus. Magyarországon szórványos előfordulási. Faunisztikai irodalmunkban elsőnek TÓTH (1977) közli a Mecsekből, majd a Bakonyból TÓTH (1984). Ismerjük még az előfordulását a Budai-hegységben és a Pilisben, továbbá a Mátrában és a Bükkben. A Mátra Múzeum gyűjteményében a Mátrából (Galyatető) származó példányt őriznek.

Xylotomima femoratus (LINNAEUS, 1758): Általános elterjedése PECK (1988) szerint Európa nagy része, Transzkaukázus. Ázsiában Kazahsztán, Szovjet Közép-Ázsia (Kirgizia), Nyugat-Szibéria, Kelet-Szibéria, Távol-Kelet, Kína. Mindenütt ritka. Magyarországon szórványos előfordulási. Faunisztikai irodalmunkban az első adata még a múlt század második feléből származik Sátoraljaújhegyről (KOWARZ 1883). Ezt az adatot közli alapvető munkájában THALHAMMER (1899) is. Így csaknem 100 évre volt szükség újabb faunisztikai adatainak megjelenéséhez, amikor is TÓTH (1978a, 1985a) közölte a Barcsi Borókás TK-ből. A Mátra Múzeumban a Mátrában (Kőkutpuszta, 1972. 05. 16., fcs, 1♂) gyűjtött példányát őrzik. Egyéb hazai gyűjteményi adatai: Bálvány (Bükk), Istvánkút (Háromhuta), Kiskomárom, Orfalu, Szakonyfalu.

A Mátra Múzeum gyűjteményében szereplő Syrphidae-fajok lelőhelyeinek jegyzéke

DT 65 Abádszalók	DU 73 Csanyik (Miskolc)
DU 52 Ablakos-kő-völgy (Nagyvisnyó)	CU 71 Cserhátaláp
DS 33 Algyő (Szeged)	DT 76 Cserőköz (Tiszaderzs)
DS 28 Alpári-Holt-Tisza (Tiszaalpár)	DU 20 Csór-rét (Gyöngyössolymos)
DU 10 Ágasvár	DU 20 Csór-hegy (Parádsasvár)
DU 60 Bába-völgy (Tard)	CS 48 Dunaföldvár
ET 99 Bátorliget	XN 78 Fehér-tó (Fehértó)
DU 51 Berva-völgy (Eger)	DT 96 Fekete-rét (Tiszafüred)
ET 40 Biharugra	DU 30 Fekete-tó (Parád)
BT 94 Bodajk	DU 20 Fényespuszta (Parádsasvár)
DS 27 Bokros (Csongrád)	CS 89 Fülöpháza
EU 51 Bujtos (Nyíregyháza)	CS 68 Fülöpszállás
YN 14 Cuha-völgy (Zirc)	DU 10 Galyatető (Mátraszentimre)

1. ábra: A Mátra Múzeum zengőlégy-gyűjteményében található magyarországi példányok lelőhelyei UTM hálótérképen

DT 09 Gyöngyöspata	EU 00 Oszlári-Holt-Tisza (Hejőkürt)
DT 29 Gyöngyössolymos	DU 20 Parád
DU 63 Harica-völgy (Varbó)	DU 20 Parádfürdő (Parád)
DU 90 Hejőbába	DU 00 Pásztó
ET 09 Hejő-part, Tisza-hullámtér (Hejőkürt)	CT 57 Pomáz
CU 91 Hollókő	DU 50 Rakottyás (Ostoros)
ET 17 Hortobágy	DU 31 Recsk
BS 91 Hosszúhetény	CT 56 Remete-hegy (Budapest)
CU 31 Hosszú-völgy (Nagybörzsöny)	DU 20 Rudoltanya (Parádsasvár)
DU 61 Hór-völgy (Cserépfalu)	DU 91 Sajószöged
DU 20 Ilona-völgy (Parád)	DT 67 Sarud
DU 67 Jószafo	DU 20 Sándorrét (Parád)
YN 14 Kardosrét (Zirc)	DT 29 Sár-hegy (Gyöngyös)
DU 30 Kisnána	DU 20 Sás-tó (Gyöngyös)
CS 69 Kis-rét (Szabadszállás)	DU 20 Sástó (Gyöngyös)
DS 34 Körtvélyes, Mártélyi TK (Hódmezővásárhely)	EU 46 Sátoraljaújhely
DU 30 Kőkútpuszta (Sirok)	DU 51 Sikfőkút (Noszvaj)
DS 29 Lakitelek	BS 79 Siófok
DU 62 Létrás (Miskolc)	DU 30 Sirok
DU 72 Lillafüred (Miskolc)	DU 60 Sugaró (Tard)
DU 62 Lusta-völgy (Miskolc)	CT 40 Szalkszentmárton
EU 35 Makkoshotyka	CU 80 Szanda
DS 44 Mártély	CU 80 Szandaváralja (Szanda)
DU 11 Mátreaalmás (Szuha)	DS 32 Szeged
DT 29 Mátrafüred (Gyöngyös)	CU 82 Szécsény
DU 20 Mátraháza (Gyöngyös)	DU 50 Szépasszony-völgy (Eger)
DU 10 Mátraszentiimre	DT 32 Szolnok
DU 53 Nagyvisnyó	DU 50 Szőlőske (Eger)
EU 51 Nyíregyháza	DU 00 Szurdokpüspöki
YN 23 Olaszfalu	CU 72 Szügy

DU 70 Tard	DT 54 Tisza-hullámtér (Tiszaroff)
DU 60 Tardi-patak völgye (Cserépváralja)	ET 09 Tisza-hullámtér (Tiszatarján)
EU 27 Telkibánya	FU 12 Tisza-hullámtér (Tivadar)
BS 80 Tettye (Pécs)	EU 93 Tisza-hullámtér (Vásárosnamény)
DT 87 Tiszafüred	EU 32 Tisza-part (Tiszaladány)
OS 37 Tisza-hullámtér (Csongrád)	EU 00 Tisza-part (Tiszapalkonya)
DT 66 Tisza-hullámtér (Kisköre)	EU 93 Tisza-part (Vásárosnamény)
DS 35 Tisza-hullámtér (Mindszent)	DT 40 Tisza-part (Vezeny)
DT 65 Tisza-hullámtér, Pusztataskony (Tiszabura)	DT 76 Tiszaszőlös
EU 32 Tisza-hullámtér (Tiszaladány)	CS 81 Tompa
EU 00 Tisza-hullámtér (Tiszapalkonya)	CT 23 Velencei-tó (Gárdonyi)
	DU 11 Zagyva-part (Nemti)

IRODALOM

- BARTAL, A. (1906): Adatok Magyarország légyfaunájához - Rov. Lapok, 13: 119-223.
- ČEPELÁK, J. (1906): Diptera Slovenska, II. (Cycloropha), p. 36-87.
- FÁSZL, I. (1878): Adatok Sopron légyfaunájához. - A Pannonhalmi Szent Benedek Rend soproni Kath. Főgimn. Ért. az 1877/78. tanévről, p. 29-33.
- KOWARZ, F. (1833): Adatok Zemlén megye természetföldrajzi ismeretéhez (III. Dr. Chyzer Kornél Zemlén megye legyei.) - a Magyar Orv. és Term. vizsg.XXII. Vándorgy.p. 238-239.
- PECK, L. V. (1908): Syrphidae, in: SOOŠ: Catalogue of Palaerctic Diptera, 8: 1-363.
- PILLICH, F. (1914): Aus der Arthropodenwelt Simontornyas, p. 135-139.
- THALHAMMER, J. (1899): Diptera (in: Fauna Regni Hung., III. Arthropoda, Ordo: Diptera), p. 37-43.
- TÓTH, S. (1977): Adatok a Mecsek zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) - Janus Pann. Muz. Évk. 22: 107-114.
- TÓTH, S. (1978a): A Barcsi ősbörökás zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) - Dunánt. Dolg. Term. tud. Sor. 1: 127-138.
- TÓTH, S. (1978b): Dipterológiai vizsgálatok a Szigligeti Arborétumban - A Veszpr. Megy. Muz. Közl., 13: 105-109.
- TÓTH, S. (1979): Preliminary Investigation into the Syrpidae Fauna of the Tisza-Valley. - Tiscia, 14: 163-174.
- TÓTH, S. (1982): A Bakonyi Természettudományi Múzeum zengőlégygyűjteménye (Diptera: Syrphidae), I. - Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis 1: 139-154.
- TÓTH, S. (1983a): Simuliidae, Tipulidae, Limoniidae, Bombyliidae, Therevidae and Syrphidae (Diptera) in the Hortobágy. - The Fauna of the Hort. Nat. Park, p. 293-301.
- TÓTH, S. (1983b): A Bakonyi Természettudományi Múzeum zengőlégygyűjteménye (Diptera: Syrphidae), II. - Folia Mus. Hist.- nat. Bakonyiensis, 2: 203-210.
- TÓTH, S. (1984): A Bakony hegységben folyó zengőlégy-kutatás (Diptera: Syrphidae). - Kilencedik Bakony-kut. Anket, p. 55-66.
- TÓTH, S. (1985a): A Barcsi Borókás zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae), II. - Dunántuli dolg. Term. tud. Sor., 5: 151-162.
- TÓTH, S. (1985b): A Zirci Arborétum zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) - A Bakony term. tud. kut. eredm., 16: 73-84.
- TÓTH, S. (1987a): Therevidae, Bombyliidae and Syrphidae in the Kiskunság National Park (Diptera) - The Fauna of the Kisk. Nat. Park., p. 258-264.
- TÓTH, S. (1988): Adatok a Sár-hegy zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) - Fol. Hist.-nat. Mus. Matr., Suppl., 2: 47-54.
- TÓTH, S. (1989): Seltene Schwebfliegen in der Fauna des Bakony-Gebirges (Diptera: Syrphidae), I. - Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis 8: 67-78.
- TÓTH, S. (1990): Seltene Schwebfliegen in der Fauna des Bakony-Gebirges (Diptera: Syrphidae), II. - Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 9 (megjelenés alatt).

Dr. TÓTH Sándor
Bakonyi Természettudományi Múzeum
H-8420 ZIRC
Rákóczi tér 1.